

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

«Τα δώρα»

του Μίλτου Σαχτούρη

Περίληψη

Προτείνεται ένα διδακτικό σενάριο για το μάθημα των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στη Γ΄ Γυμνασίου με τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, συγκεκριμένα με το λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης. Επιλέγεται το ποίημα «Τα δώρα» του Μίλτου Σαχτούρη με αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας και σκοπό τη γνωριμία των μαθητών/τριών με την προσωπικότητα και το έργο του ποιητή, καθώς και την επεξεργασία του συγκεκριμένου ποιήματος με στοιχεία διαθεματικότητας (Γλώσσα, Πληροφορική, Μουσική, Καλλιτεχνικά).

Σχέδιο μαθήματος

Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου

Μάθημα: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Ενότητα: ΝΕΟΤΕΡΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, Μίλτος Σαχτούρης «Τα δώρα»

Διαθεματικά Αντικείμενα: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Νεοελληνική Γλώσσα, Πληροφορική, Μουσική, Καλλιτεχνικά

Ενδεικτικός απαιτούμενος χρόνος : 3 διδακτικές ώρες

Αριθμός μαθητών: 20

Διδακτικοί Στόχοι

A) Ως προς το γνωστικό αντικείμενο:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τον ποιητή Μίλτο Σαχτούρη
- Να κατανοήσουν το περιεχόμενο του κειμένου και να το προσεγγίσουν κριτικά με κατευθυνόμενη αυτενέργεια
- Να πλησιάσουν συναισθηματικά και κριτικά τον ποιητή και να κατανοήσουν τον κοινωνικό ρόλο της Ποίησης
- Να ασκηθούν στην παραγωγή λόγου που θα εντάσσεται σε επικοινωνιακό πλαίσιο
- Να μπορούν να προσλάβουν το λογοτεχνικό φαινόμενο στενά δεμένο με την εποχή του
- Να κατανοήσουν την ιδιαιτερότητα της λογοτεχνικής γλώσσας
- Να ανακαλύψουν και να ασκήσουν τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες
- Να αναπτυχθεί η ικανότητα των μαθητών/τριών στη διδασκαλία και στη μάθηση με τη χρήση των εννοιολογικών χαρτών και να εξοικειωθούν με τη χρήση τους, ώστε να σχεδιάσουν, να αναλύσουν τη σκέψη τους, να επεξεργαστούν τις πληροφορίες, να οργανώσουν τις ιδέες, να κάνουν συνδέσεις, να συγκρίνουν και να αναλύσουν έννοιες σχετικές με το γνωστικό αντικείμενο.

B) Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών:

- Να ενθαρρυνθούν οι μαθητές/τριες στη χρήση των Τ.Π.Ε και να αναπτυχθούν οι δεξιότητες του ψηφιακού εγγραμματισμού

- Συγκεκριμένα, να αναπτύξουν δεξιότητες ηλεκτρονικής αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριών
- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τη χρήση μιας συνεργατικής εφαρμογής εννοιολογικών χαρτών

Παιδαγωγικοί Στόχοι

- Θα εφαρμοστεί η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία,
  - Ωστε** α) οι μαθητές αναμένεται να αναπτύξουν μορφές συμπεριφοράς, δεξιότητες και στάσεις τέτοιες, ώστε να εργάζονται παραγωγικά στα πλαίσια της ομάδας τους και ευρύτερα της τάξης
  - β) να συνεργάζονται κατά την αναζήτηση, την καταγραφή και την κριτική επεξεργασία πληροφοριών από το διαδίκτυο
  - γ) να καταθέτουν απόψεις και ιδέες και να συζητούν μέσα στην ομάδα τους όλες τις προτάσεις, πριν αποφασίσουν ποια θα υλοποιήσουν
  - δ) να ενθαρρύνουν και να βοηθούν ο/η ένας/μία τον/την άλλο/η, συνεργαζόμενοι αρμονικά
  - ε) ο δάσκαλος σε ρόλο συντονιστή – εμπυχωτή
- Αισθητική απόλαυση και κινητοποίηση φαντασίας
- Να αντιληφθούν την παιδαγωγική διάσταση των ΤΠΕ με την αξιοποίησή τους στην άντληση πληροφοριών από το διαδίκτυο, στην επεξεργασία και αξιοποίηση τους (διερευνητική αυτενέργεια, πρωτοβουλίες, κριτική)

Μέσα διδασκαλίας

Σχολικά εγχειρίδια, λογισμικά Inspiration ή CmapTools, YouTube

Διδακτική διαδικασία:

Οι μαθητές/τριες και ο/η εκπαιδευτικός ακούν και βλέπουν το βίντεο με το ποίημα από το YouTube και φωτογραφίες του ποιητή από το Διαδίκτυο. Στη συνέχεια, οι μαθητές/τριες ανοίγουν το σχολικό βιβλίο στη σελίδα 220. Ο/η εκπαιδευτικός αποδίδει το ποίημα και οι μαθητές /τριες το ξαναδιαβάζουν μόνοι τους και επιλύονται τυχόν γλωσσικές απορίες. Ο/η εκπαιδευτικός κάνει μια πολύ σύντομη αναφορά στη μεταπολεμική γενιά και τα βιογραφικά στοιχεία του ποιητή, χωρίζει σε 4 ομάδες τους μαθητές (5 άτομα σε κάθε ομάδα), στις οποίες μοιράζει τα φύλλα εργασίας. Η κάθε ομάδα συζητά ποια ευθύνη θα αναλάβει κάθε μέλος της για την ατομική και τέλος ομαδική εργασία (χειρισμός Η/Υ, ανάγνωση υλικού, παρουσίαση των εργασιών της ομάδας κ. α.). Η συνεργασία και η ανάληψη ρόλων από τους μαθητές/τριες μέσα στην ομάδα δίνει προσωπικό νόημα στην αναζήτηση και βιωματικό χαρακτήρα στην οικοδόμηση της γνώσης. Κάθε ομάδα θα δημιουργήσει το δικό της εννοιολογικό χάρτη συλλέγοντας τα στοιχεία που θ' ανταποκρίνονται στα ερωτήματα των φύλλων εργασίας και θα τα καταγράψει. Θα αναπτύξει το σκελετό του ΕΧ αναγράφοντας τις βασικές έννοιες σε κάθε κόμβο και μέσα σε κάθε κόμβο θα οικοδομήσουν τις πληροφορίες-στοιχεία που επεξηγούν ή επεκτείνουν τις βασικές έννοιες

Ενδεικτικά φύλλα εργασίας μαθητών / τριών

Ομάδα Α: Βιογράφοι

Αφού μελετήσουν το υλικό που υπάρχει στα σχολικά βιβλία «Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α, Β, Γ Γυμνασίου» σελ.143-150 , « Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων» σελ.191-193,175-178 και την εισαγωγή που υπάρχει στη σελ. 219 του βιβλίου να δημιουργήσουν έναν ΕΧ, φτιάχνοντας αρχικά τους κόμβους εννοιών με βάση τα ερωτήματα του φύλλου εργασίας που τους έχει δοθεί π.χ. χρονική περίοδος μεταπολεμικής γενιάς, επιγραμματικά ιστορικά και κοινωνικά γεγονότα, ποιητές πρώτης μεταπολεμικής γενιάς, χαρακτηριστικά ποίησης τους (θέματα, στίχος, γλώσσα, ύφος) και στη συνέχεια θα αναπτύξουν το σκελετό του ΕΧ με το υλικό που θα επιλέξουν, για να επεξηγήσουν ή να επεκτείνουν τις βασικές έννοιες. Τέλος, η ομάδα αυτή προχωρά στη διασύνδεση των κόμβων εννοιών μεταξύ τους, ώστε να περιγραφεί με ακρίβεια η σχέση μεταξύ εννοιών, δηλ η επίδραση των γεγονότων στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών της γενιάς αυτής.

Ομάδα Β: Αναλυτές-Μελετητές

Με βάση το δικό τους φύλλο εργασίας, αφού μελετήσουν το ποίημα, θα δημιουργήσουν το δικό τους ΕΧ, φτιάχνοντας αρχικά τους κόμβους εννοιών με τα βασικά θέματα π.χ ενέργειες ποιητή, ενέργειες περαστικών. Σύμβολα, χρώματα, εξωπραγματικές-υπερρεαλιστικές εικόνες και στη συνέχεια, επεκτείνουν τις βασικές έννοιες με το υλικό που θα αντλήσουν και θα καταγράψουν εμπλουτίζοντας το και με εικόνες που διαθέτει το λογισμικό Inspiration από τη μελέτη του ποιήματος. Τέλος, η ομάδα αυτή προχωρά στη διασύνδεση των κόμβων εννοιών μεταξύ τους, ώστε να περιγραφεί με ακρίβεια η σχέση μεταξύ εννοιών, δηλ η κάθε ενέργεια του ποιητή οδηγεί και σε μία αντίδραση των περαστικών και αυτά συνδέονται με εικόνες και συμπεράσματα.

Ομάδα Γ: Γλωσσολόγοι

Με βάση το δικό τους φύλλο εργασίας, αφού μελετήσουν το ποίημα, θα δημιουργήσουν το δικό τους ΕΧ, φτιάχνοντας αρχικά τους κόμβους εννοιών με τα δικά τους βασικά θέματα π.χ. γλώσσα, στίχος, αφηγηματικοί τρόποι , ύφος και στη συνέχεια, επεκτείνουν τις βασικές έννοιες με το υλικό που θα αντλήσουν και θα καταγράψουν

Ομάδα Δ: Τεχνολόγοι – Μουσικοί

Στη διεύθυνση www.youtube.com, θα αναζητήσει αυτή η ομάδα τη μελοποίηση του ποιήματος «Στρατιώτης Ποιητής» του Μ. Σαχτούρη, το βίντεο με το ποίημα «Στο παιδί μου» του Μανόλη Αναγνωστάκη, και το βίντεο «Προφητικόν» από το «Άξιον Εστί» του Οδυσσέα Ελύτη και δημιουργώντας έναν κόμβο για το καθένα θα τα

αποθηκεύσει, για να τα ακούσουν οι συμμαθητές/τριες τους. Στη συνέχεια, θα καταγράψουν πώς παρουσιάζεται ο ποιητής σε κάθε ποίημα.

Αξιολόγηση- Συμπεράσματα

Αφού παρουσιάσει κάθε ομάδα την εργασία της με τη βοήθεια του ΕΧ, που έχει δημιουργήσει και συζητήσουν και προσδιορίσουν τις συσχετίσεις μεταξύ των εννοιών(κόμβων) όλων πια των ομάδων, θα κληθεί κάθε μόδα να απαντήσει σε δύο ερωτήματα :

Ερώτημα 1^ο : Τι θα χάριζε κάθε ομάδα στον ποιητή και για ποιο λόγο;

Ερώτημα 2^ο : Με βάση τις πληροφορίες που παρουσίασαν όλες οι ομάδες να περιγράψουν τη φυσιογνωμία του ποιητή ή εναλλακτικά να τον ζωγραφίσουν και να συζητήσουν για το ρόλο της ποίησης.

Τα παραπάνω ερωτήματα θα μπορούσαν να αποτυπωθούν με τη βοήθεια ενός νέου συγκεντρωτικού ΕΧ, στον οποίο θα δουλέψουν όλες μαζί οι ομάδες

Σύντομος σχολιασμός σχετικά με την εφαρμογή του στη διδακτική πράξη και τις ενδεχόμενες δυσκολίες

Συμπερασματικά, ο παραπάνω σχεδιασμός είχε ως στόχο την οικοδόμηση της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές με την αξιοποίηση των ΤΠΕ και πιο συγκεκριμένα του λογισμικού των εννοιολογικών χαρτών (θεωρία εποικοδομισμού) . Έτσι, οι μαθητές/τριες ανέπτυξαν ερευνητικές, αφαιρετικές και συνθετικές δράσεις σε ομάδες (ομαδοσυνεργατική), έμαθαν να αυτενεργούν, να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες και να διαχειρίζονται τη γνώση και είχαν τη δυνατότητα αναπαράστασης εννοιών, δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές τεχνικές για την επίλυση προβλημάτων και δυνατότητες να παρουσιάσουν και να εκφράσουν τις δικές τους αναπαραστάσεις για έννοιες. Οι παραπάνω συνθήκες καταργούν στην πράξη τις προκατασκευασμένες απαντήσεις και καλούν τα παιδιά να απολαύσουν το ταξίδι των γνώσεων. Κατά την άποψη μου, με αυτόν τον τρόπο πραγματοποιούνται τα τρία επίπεδα μάθησης(Dale) : μάθηση με δράση, με παρατήρηση, με εξήγηση.

Από την παραπάνω εφαρμογή θα ανακύψουν και δυσκολίες. Αρχικά, η οργάνωση των ομάδων, ο προσδιορισμός του ρόλου του κάθε μαθητή ή μαθήτριας στην ομάδα και αντιμετώπιση προβλημάτων που θα προκύψουν στα πλαίσια της συνεργασίας. Στη συνέχεια δυσκολίες ως προς την εφαρμογή του λογισμικού, που θα ξεπεραστούν με τη βοήθεια μαθητών/τριών περισσότερο μυημένων στους υπολογιστές. Επίσης, οι μαθητές ίσως αντιμετωπίσουν δυσκολίες στη διασύνδεση των κόμβων εννοιών μεταξύ τους και δυσκολία να περιγράψουν με ακρίβεια τη σχέση μεταξύ εννοιών.

